

УЧЕБНА ПРОГРАМА ПО МУЗИКА ЗА IV КЛАС (ОБЩООБРАЗОВАТЕЛНА ПОДГОТОВКА)

КРАТКО ПРЕДСТАВЯНЕ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА

Учебната програма по музика за четвърти клас на началния етап от основната образователна степен описва учебното съдържание за задължителното обучение.

Учебното съдържание в четвърти клас е насочено към надграждане на базисните знания, умения и отношения, които са натрупани в процеса на обучение в първи, във втори и в трети клас, и са свързани с различните аспекти на музикалното изкуство и с изграждането на музикалноизпълнителски, музикалноаналитични, познавателни, социални и други компетентности у ученика.

Спецификата на музикалнообразователния процес в четвърти клас предполага акцент върху дейностите, в процеса на които се овладяват необходимите знания и умения и компетентности, както и максимално приложение на извънучилищния опит на учениците в посока от познато към непознато, от най-достъпното в практически план към по-абстрактното.

В четвърти клас продължава спираловидното разширяване на учебното съдържание по основните области на компетентност. Учебното съдържание е структурирано в 12 теми, които предполагат надграждане на базисните знания и компетентности за основните дейности в обществената музикална практика: изпълнение на музика, възприемане на музика и музикално творчество, елементи на музикалната изразност – мелодия, ритъм, метрум, темпо, динамика, тембър, за основните формообразуващи принципи, красотата и разнообразието на българската фолклорна музика и обредност и др., за разнообразни по тембър, външен вид и звукоизвличане музикални инструменти, за различни видове вокални и инструментални състави, за красотата и разнообразието на българския песенен и танцов фолклор, обреди и традиции, за връзката между музиката и съвременните технологии и др. Темата, свързана с изучаване на елементите на музикалната изразност, се разширява със знанията за видове оркестри и понятията: оркестър от народни инструменти, духов, симфоничен оркестър. Въвеждат се понятията: клавишни, електрически и електронни инструменти. Темата, свързана с влиянието на съвременните технологии в музиката, се разширява в посока създаване на представа за търсене, съхранение и разпространение на музикална информация

с помощта на съвременните технологии. Продължава надграждането на въведената в трети клас тема за фолклорна музика и обредност в България в посока формиране на интерес към самобитната музикална култура на различните етнически групи в България.

Музикално-образователният процес в четвърти клас:

- осигурява условия за спираловидно надграждане на усвоените знания от първи, втори и трети клас;
- създава предпоставки за учениците да изпитват радост от общуването с музика, провокира тяхната артистичност и въображение;
- създава условия за изява на толерантно избирателно отношение към явления от различни типове и видове музика и от различни музикални култури и способност за мотивиране на личните музикални предпочитания;
- изгражда умения в областта на основните видове музикални дейности – изпълнение, слушане и импровизация;
- дава основни знания и компетентности във връзка със същността на музиката и социалната ѝ роля.

Разбирането на базисните знания за музиката, осмислянето и правилната употреба на основните понятия се осъществяват в процеса на дейности като изпълнение на музика, възприемане на музика, импровизация на ритъм, без да се натоварват учениците с излишни теоретични дефиниции.

В музикалнообразователния процес по музика в четвърти клас се създават условия за по-ефективно развитие на музикалните способности като съществен фактор за емоционално общуване с музиката и успешно реализиране на музикалните дейности. В хода на учебната работа се създават умения за работа в екип, стимулират се креативно поведение и интерес към начините за търсене, съхранение и разпространение на музикална информация.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ОБУЧЕНИЕТО В КРАЯ НА КЛАСА

Области на компетентност	Знания, умения и отношения
<p><i>Музикална практика:</i> <i>музициране, възприемане на музика</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Пее според възможностите най-малко четири авторски и народни песни по избор от училищния репертоар. • Пее предпочитана песен от извънучилищния репертоар. • Възпроизвежда ритмичен съпровод с помощта на графични символи и по нотен запис. • Съчинява съпровод върху песни и инструментална музика по избор. • Назовава името на творбата и нейния автор в три характерни откъса от репертоара за слушане.
<p><i>Елементи на музикалната изразност</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Определя мелодия, характер, темпо, динамика, тембър в музикални примери. • Познава по тембър и външен вид духови, струнни, ударни, клавишни, електрически и електронни музикални инструменти и принципите на звукообразуване. • Познава основните групи и инструменти в състава на оркестъра от народни инструменти, духовия и симфоничния оркестър • Разграничава по тембър детски, мъжки, женски и смесен хор. • Определя еднаквост, различие и подобие в песни и инструментални творби от училищния репертоар. • Разпознава метрума и размера на музика в 2/4, 3/4, 4/4, и метрума на музика в 5/8, 7/8 и 9/8 в подходящи примери. • Разпознава нотни стойности и паузи до осмини, ритмична група четвъртина с точка и осмина в нотни примери. • Използва основни елементи на нотописа – петолиние, сол ключ, ноти и паузи, като зрителна опора при изпълнение на мелодия с тонови имена. • Анализира видове мелодическо движение по слух и с помощта на елементарен нотен запис.

<i>Музика и игра</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Играе право хоро и ръченица. • Импровизира движения върху характерна музика по избор от различни жанрове и стилове.
<i>Музика и съвременни технологии</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Има начална представа за търсене, съхранение и разпространение на музикална информация. • Познава съвременни електрически и електронни музикални инструменти.

УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ

Теми	Компетентности като очаквани резултати от обучението	Нови понятия
Пеене на песни	<ul style="list-style-type: none"> • Пее пет песни от училищния репертоар – авторски и народни. • Изразява лични предпочитания и изпълнява по избор песни от училищния и/или извънучилищния репертоар. • Възпроизвежда мелодията и метроритъма според индивидуалните си възможности. • Съобразява изпълнението си с жанровите и стиловите особености на песента. • Аргументира избора си на предпочитана песен. • Изразява емоционално отношение и артистичност при изпълнение на песни. 	

Ритмичен съпровод	<ul style="list-style-type: none"> • Съпровожда песни и подходящи инструментални откъси от училищния и/или извънучилищния репертоар. • Съобразява изпълнението на съпровода с метрума, темпото и динамиката на музиката. • Съпровожда по графичен запис на метрум музика в размери 5/8, 7/8 и 9/8. • Съпровожда по нотен запис музика в размери 2/4, 3/4 и 4/4. • Подбира подходящи средства за съпровод съобразно характера, жанра и стила на музиката. • Участва в съчиняването на тематични звукови картини. • Импровизира ритъм и/или ритмичен съпровод върху музика по избор. 	
Слушане на музика	<ul style="list-style-type: none"> • Слуша музика с определени задачи относно характер, музикалноизразни средства и др. • Проследява мелодия, характер, темпо и динамика в подходящи инструментални творби и ги използва като слухова опора при разпознаване. • Разпознава песен по характерен ритъм. • Назовава най-малко пет имена на български и чужди музиканти – композитори и изпълнители, свързани с изучавания музикален материал. 	
Тембър, характер, динамика	<ul style="list-style-type: none"> • Знае смисъла на понятието тембър и го използва правилно. • Подбира подходящи определения за тембъра на изучаваните инструменти. • Осъзнава ролята на тембъра като изразно средство. • Осъзнава ролята на динамиката, темпото и тембъра за характера на музиката. • Проследява характерни изразни средства в инструментални произведения. 	<ul style="list-style-type: none"> • тембър

Музикални инструменти	<ul style="list-style-type: none"> • Разпознава по външен вид и тембър изучаваните инструменти. • Познава принципите на звукоизвличане при ударните, струнните и духовите инструменти и отнася изучаваните инструменти към съответната група. • Разграничава народните инструменти от останалите. • Определя пианото, акордеона, органа и кийборда към групата на клавишните инструменти. • Коментира възможностите на електрическите и електронните инструменти 	<ul style="list-style-type: none"> • клавишни инструменти • електрически и електронни инструменти
Видове оркестри	<ul style="list-style-type: none"> • Назовава изучаваните инструменти и групи в състава на оркестъра от народни инструменти, духовия и симфоничния оркестър. • Свързва изучаваните видове оркестри с типични жанрове. • Разпознава по тембър изучаваните видове оркестри в типични за състава жанрове. 	<ul style="list-style-type: none"> • оркестър от народни инструменти • духов оркестър • симфоничен оркестър
Метрум	<ul style="list-style-type: none"> • Определя еднаквост, различие и подобие в песни и подходящи инструментални пиеси от училищния репертоар по слух и с помощта на графични средства. • Изработва графични модели на песни от училищния репертоар. • Разграничава равномерна от неравномерна пулсация на четири. • Отразява метрума на дайчово хоро двигателно и го свързва с графичен модел. • Разпознава метрума на музика в 2/4, 3/4, 4/4, 5/8, 7/8 и 9/8. • Сравнява и анализира графични модели на изучаваните метруми. 	<ul style="list-style-type: none"> • дайчово хоро

Начална нотна грамотност	<ul style="list-style-type: none"> • Анализира и изпълнява по нотен запис ритмични примери с изучаваните нотни стойности и паузи. • Проследява и анализира по нотен запис движението на мелодията в подходящи откъси от учени песни. • Използва подходящ нотен текст като зрителна опора при изпълнение на мелодия с тонови имена. 	<ul style="list-style-type: none"> • паузи • стойности
Музика и танц	<ul style="list-style-type: none"> • Танцува право хоро и ръченица върху музика от училищния и извънучилищния репертоар. • Подбира подходяща музика за изпълнение на право хоро и ръченица. • Участва в съчиняване на тематични танци по характерна музика. • Импровизира движения по разнообразна музика. 	
Музикални жанрове	<ul style="list-style-type: none"> • Свързва метричната пулсация и характера на музиката с изучаваните жанрове. • Разпознава изучаваните жанрове, изпълнени от различни инструментални формации в позната и непозната музика. • Дава примери за присъствието на изучаваните жанрове в ежедневието и празника на хората 	
Фолклорна музика и обредност в България	<ul style="list-style-type: none"> • Коментира музиката и спецификата на обредите в коледуването, сурвакането, кукерските игри и лазаруването. • Изпълнява наричания и народни песни, свързани с изучаваните обреди. • Коментира отразяването на народните традиции и обреди по електронните медии. • Разграничава народната и авторската музика в училищния репертоар. • Коментира фолклорна музика и обреди на различни етноси в България. 	

Музика и съвременни технологии	<ul style="list-style-type: none"> • Познава възможностите на електрическите и електронните инструменти за създаване и изпълнение на разнообразна музика. • Коментира присъствието на разнообразна музика в предаванията на радиото и телевизията, в концертни изяви и др. • Познава различни средства за звуковъзпроизвеждане и звукозапис. • Има елементарна представа за търсене, съхранение и разпространение на музикална информация с помощта на съвременните технологии 	<ul style="list-style-type: none"> • грамофон • магнетофон • компакт диск • аудиотехника • тонколони • усилватели • микрофони
---------------------------------------	--	--

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНО ПРОЦЕНТНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЗАДЪЛЖИТЕЛНИТЕ УЧЕБНИ ЧАСОВЕ ЗА ГОДИНАТА

Годишният брой часове за изучаване на учебния предмет в IV клас е определеният годишен брой часове в прилагания в училището рамков учебен план.

За нови знания	50%
За затвърдяване на новите знания и за обобщение	35%
За наблюдение в извънучилищна обучаваща среда	10%
За диагностика на входното и на изходното ниво	5%

СПЕЦИФИЧНИ МЕТОДИ И ФОРМИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ НА ПОСТИЖЕНИЯТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Оценяването на индивидуалните постижения на учениците по музика в четвърти клас се осъществява предимно устно и стимулира музикалната им изява, свързана с пеене и с възприемане на музиката.

Чрез писмена проверка на знанията и уменията на учениците се диагностицират входното ниво в началото на учебната година и изходното ниво в края на учебната година, както и в текущ контрол. Резултатите на учениците, установени на входно и изходно ниво чрез писмени форми на оценяване, се съхраняват в портфолиото на ученика. Критериите за оценяване на писмените работи се обсъждат

предварително с класа и се прилагат и за самооценяване на ученика. В тях не се включва възпроизвеждане на определения и на теоретични знания. Поставените оценки са с качествен показател, който може да бъде изразен с разнообразни символи.

ДЕЙНОСТИ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА КЛЮЧОВИТЕ КОМПЕТЕНТНОСТИ, КАКТО И МЕЖДУПРЕДМЕТНИ ВРЪЗКИ

Познавателните и развиващите дейности се съчетават органично с емоционалното отношение към музиката и разкриват широки възможности за интеграция с други изкуства и извънхудожествени сфери.

Спецификата на музикалнообразователния процес създава условия за придобиване на ключовите компетентности:

Ключови компетентности	Дейности и междупредметни връзки*
<i>Компетентности в областта на българския език</i>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ описване на звукови картини; ✓ изказване на мнение при възприемане на музиката; ✓ използване на адекватни понятия за определяне характера на музикалното произведение, четене и обсъждане на текстове на песни.
<i>Умения за общуване на чужди езици</i>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ използване на музикалнотеоретични понятия – жанрове, изразни средства и други, с чуждоезиков произход възприети у нас термини, свързани със съвременните комуникационни технологии, които са на чужд език.
<i>Математическа компетентност и основни компетентности в природните науки и на технологиите</i>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ прилагане на математически понятия и закономерности при осмислянето на по-важните елементи на музикалната изразност – мелодия, ритъм, метрум, темпо; ✓ свързване на основните съотношения между тоновете трайности със съответните нотни стойности; ✓ коментиране на музикални произведения, посветени на различни природни обекти и явления; осъзнаване влиянието на технологиите и човешката дейност върху музикалното изкуство.
<i>Дигитална компетентност</i>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ използване на дигитална звуковъзпроизвеждаща техника и съвременни музикални инструменти в обучението по музика;

	<ul style="list-style-type: none"> ✓ използване на компютърните технологии за търсене и съхраняване на звукова информация, познаване на съвременни музикални инструменти.
<i>Умения за учене</i>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ следване на указания за музикалноизпълнителска дейност; ✓ планиране на собствената дейност в групово музициране; ✓ сравняване на различни интерпретации на едно и също музикално произведение, обобщаване; ✓ групиране по определен признак; ✓ самостоятелно събиране и използване на информация в дейности в изнесена обучаваща среда – посещение на тематични концерти, свързани с официални, национални и други празници, посещение на концерт – матине, посещение на звукозаписно студио в телевизия, радио и др., моделиране на мелодически или ритмически последования, работа с модели.
<i>Социални и граждански компетентности</i>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ обсъждане на различни музикални произведения; ✓ подбор на патриотични песни, подходящи за официални празници, като например песента „Българийо, обичам те“, муз. Хайгашод Агасян, текст Донка Кацарева; ✓ подбор на музика за предстоящ празник на класа, толерантност към музиката на различните етноси и народи, търпимост, уважение и подкрепа в процеса на груповото музициране, умения за работа в екип и др.
<i>Инициативност и предприемчивост</i>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ активно участие с музикални изяви в различни тематични дейности – благотворителни кампании, поздравителни концерти (в детски градини, домове за възрастни хора), организация и подготовка на проекти за училищни тържества, сценични музикалнотворчески изяви и др.

<p><i>Културна компетентност и умения за изразяване чрез творчество</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ изразяване на емоционалното преживяване при общуването с българския музикален и танцов фолклор; ✓ избиране на музика при отбелязването на български празници, свързани с обредния календар; ✓ изследване на обреди и традиции в родното място; ✓ посещение на тематични концерти, свързани с официални, национални и други празници; ✓ посещение на концерт – матине; ✓ посещение на звукозаписно студио в телевизия, радио и др.
<p><i>Умения за подкрепа на устойчивото развитие и за здравословен начин на живот и спорт</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ изпълнение на подходящи музикални произведения, свързани с адекватното поведение на човека в природата, на улицата, у дома и на обществени места за опазване на човешкото здраве, за опазване на природата, оценяване значението на природосъобразния начин на живот.

*Посочените дейности са примерни и не изчерпват възможностите за изграждане на междупредметни връзки.

Забележка: Постигането на образователните цели по предмета може да се осъществи и чрез дейности в изнесена обучаваща среда – посещение на тематични концерти, свързани с официални, национални и други празници, посещение на концерт – матине, посещение на звукозаписно студио в телевизия, радио и др. В процеса на дейностите, изнесени в извънучилищна обучаваща среда, се натрупват музикални впечатления и богат социален опит относно: многообразното функциониране на музиката в живота на хората, разнообразието на форми и тематика на музикално-изпълнителските изяви, възможностите за натрупване на конкретни впечатления относно акустичната природа на музикалните звуци и др.